

Владимир Китанов

РУРАЛЕН ТУРИЗАМ

Штип, 2025 година

Владимир Китанов

РУРАЛЕН ТУРИЗАМ

Автор
д-р Владимир Китанов, вонреден професор
РУРАЛЕН ТУРИЗАМ

Рецензенти:
д-р Дејан Методијески, редовен професор
д-р Оливер Филиповски, вонреден професор

Лектор
Толе Белчев

Техничко уредување
д-р Владимир Китанов

Издавач
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

За издавачот
уредник на издавачката продукција на УГД
д-р Лилјана Колева Гудева, редовен професор, претседател на Комисија за издавачка дејност

Објавено во е-библиотека
<http://e-lib.ugd.edu.mk>

DOI <https://www.doi.org/10.46763/m6082771304k>

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје
338.48-6:379.845(075.8)

КИТАНОВ, Владимир
Рурален туризам [Електронски извор] / Владимир Китанов. - Штип :
Универзитет "Гоце Делчев" - Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика, 2025
Начин на пристапување (URL): <http://e-lib.ugd.edu.mk/1251>. - Текст во PDF формат,
содржи 199 стр., илустр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден
25.11.2025. - Фусноти кон текстот. - Биографски
податоци: стр. 198. - Библиографија: стр. 188-197
ISBN 978-608-277-130-4
а) Рурален туризам -- Високошколски учебници
COBISS.MK-ID 67539973

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА

д-р Владимир Китанов, вонреден професор

РУРАЛЕН ТУРИЗАМ

Штип, 2025

ПРЕДГОВОР

Здравата животна средина и рекреативниот одмор станаа секојдневна тенденција на современиот човек. Луѓето сè повеќе се определуваат за покуси одмори и патувања, трагајќи по нови искуства и доживувања, враќајќи се кон природата, на изворните вредности и кон оживување на локалните традиции и културно историските споменици. Оваа цел наметна потреба од постојани промени во сите стопански гранки а со самото тоа и во руралниот туризам. Бидејќи руралниот туризам е во корелација со природната средина, тој ги обединува и задоволува целите на овие потреби, прилагодувајќи се на новите услови на пазарот, за изменетите побарувања на корисниците на услугите. Со помош на овој вид туризам, денес, сè повеќе рурални средини се развиваат и насочени се кон унапредување на стопанскиот раст и зголемување на земјоделското производство, што подразбира одржлив, еколошки, економски и социјален развој, бидејќи претставува зачувување на сите оние вредности кои се благосостојба на идните генерации.

Нашата земја има големи потенцијали за развој на руралниот туризам, со своите автентични предели кои треба да се задолжителна станица за сите оние кои сакаат да комбинираат најразлични туристички активности. Истовремено, разбирливо е дека се потребни поголеми промени и инвестиции, за да се чекори со новите трендови во европскиот и во светскиот туризам, кои на нашата земја ќе можат да и донесат повеќе прилив во туризмот, од досегашниот.

Неразвиените рурални подрачја и понатаму заостануваат со општествено-економскиот развој, во однос на урбаните средини, што претставува голем проблем за секоја држава. Доколку Република Северна Македонија, како држава со огромни природни и антропогени ресурси ги стави во употреба сите тие ресурси во функција на развојот на руралните подрачја, ќе се дојде до побрз стопански развој, со запирање на депопулацијата, до зголемено и забрзано вработување на работно способните жители, до зголемување на приходите, со што ќе се воспостави рамнотежа помеѓу урбаните и руралните подрачја. Доколку сакаме да го намалиме притисокот и приливот во урбаните средини, а истовремено и да го поттикнеме развојот на руралниот туризам, неопходно е да ги искористиме сите стратешки предности на руралните подрачја и тие стопански и нестопански активности да ги интегрираме во локалните средини, но и генерално во државата. Покрај овие ресурси, неопходни и се системски закони и мерки (кои ги донесува државата), создавање на стопански амбиент, градење инфраструктура и донесување соодветни мерки во економската и аграрна политика, а кои ќе бидат во функција на развој на руралниот туризам.

Овој учебник е наменет, пред сè, за сите студенти кои студираат туризам, но и за сите оние кои сакаат да партиципираат во развојот на руралниот туризам. Низ осумте поглавја, елаборирани се почетоците на туризмот и основните поими кои се среќаваат во литературата, почетоците и развојот на конкретниот, сегментиран – рурален туризам, разновидните форми на руралниот туризам, како и факторите кои влијаат врз развојот на понудата и побарувачката, ефектите кои се добиваат од развојот на овој вид туризам, но и меѓународните и домашните искуства кои се реализирани во руралниот туризам. Овој учебник нуди и предлага низа локалитети и атракции во Република Северна Македонија кои ќе ги мотивираат идните туристи да ги посетат, при што ќе ги прошират своите видици, но и ќе го продолжат позитивниот економски развој на нашата земја.

Д-р Владимир Китанов

СОДРЖИНА

ПРВО ПОГЛАВЈЕ	1
1. ОСНОВНИ ПОИМИ И ПОЧЕТОЦИ НА ТУРИЗМОТ	1
1.1. ТУРИСТ	1
1.2. ТУРИЗАМ	2
1.3. Функции и форми на туризмот	4
1.4. ТУРИСТИЧКО ПАТУВАЊЕ	7
1.5. ТУРИСТИЧКА ДЕСТИНАЦИЈА	8
ВТОРО ПОГЛАВЈЕ	11
2. ПОЧЕТОЦИ И РАЗВОЈ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	11
2.1. РУРАЛНО ПОДРАЧЈЕ	12
2.2. ПРЕДУСЛОВИ ЗА РАЗВОЈ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	14
2.2. ДЕФИНИЦИЈА, ВИДОВИ И КАРАКТЕРИСТИКИ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	16
2.4. ФУНКЦИИ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	20
2.5. РУРАЛНА ТУРИСТИЧКА ДЕСТИНАЦИЈА	23
ТРЕТО ПОГЛАВЈЕ	27
3. ФОРМИ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	27
3.1. АГРОТУРИЗАМ	27
3.2. СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВЕН ТУРИЗАМ	31
3.3. АВАНТУРИСТИЧКИ ТУРИЗАМ	32
3.4. ГАСТРОНОМСКИ И ВИНСКИ ТУРИЗАМ	33
3.5. ЛОВЕН И РИБОЛОВЕН ТУРИЗАМ	34
3.6. КАМПИНГ ТУРИЗАМ	35
3.7. КУЛТУРЕН ТУРИЗАМ	36
3.8. ВЕРСКИ ТУРИЗАМ	38
3.9. НОСТАЛГИЧЕН ТУРИЗАМ	39
3.10. ОБРАЗОВЕН ТУРИЗАМ	39
3.11. ЗДРАВСТВЕН ТУРИЗАМ	40
3.12. ОСТАНАТИ ФОРМИ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	41
ЧЕТВРТО ПОГЛАВЈЕ	45
4. ФАКТОРИ ЗА РАЗВОЈ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	45
4.1. ФАКТОРИ НА ПОБАРУВАЧКА	46
4.1.1. Објективни фактори на побарувачка	46
4.1.1.1. Природен амбиент	46
4.1.1.2. Работна и животна околина	46
4.1.1.3. Слободни финансиски средства	47
4.1.1.4. Слободно време	47
4.1.1.5. Останати објективи фактори	48
4.1.2. Субјективни фактори на побарувачка	49
4.2. ФАКТОРИ НА ПОНУДА	50
4.2.1. Природни атракции на руралните туристички дестинации	50
4.2.2. Релјеф	53
4.2.3. Клима	54
4.2.4. Флора и фауна	55
4.2.5. Земјоделство	56
4.2.6. Заштитени природни подрачја	57
4.2.7. Културно-уметнички атракции на руралните туристички дестинации	58
4.2.8. Инфраструктура	59
4.2.9. Објекти за сместување	59

4.2.10. Туристичка политика	60
ПЕТТО ПОГЛАВЈЕ	61
5. ЕФЕКТИ ОД РАЗВОЈОТ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	61
5.1. ЕКОНОМСКИ ЕФЕКТИ	62
5.2. СОЦИЈАЛНИ И КУЛТУРНИ ЕФЕКТИ	65
5.3. ЕКОЛОШКИ ЕФЕКТИ	67
ШЕСТО ПОГЛАВЈЕ	71
6. МАРКЕТИНГ ВО РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	71
6.1. РАЗВОЈ И ЗНАЧЕЊЕ НА МАРКЕТИНГОТ ЗА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	71
6.2. ЕЛЕМЕНТИ НА МАРКЕТИНГОТ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	73
6.3. ИСТРАЖУВАЊЕ НА ПАЗАРОТ И ПРОМОВИРАЊЕ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	77
6.4. ПРОДАЖБА ВО РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	80
СЕДМО ПОГЛАВЈЕ	83
7. МЕЃУНАРОДНИ ИСКУСТВА ОД РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ	83
7.1. ФРАНЦИЈА	83
7.2. ЈАПОНИЈА	84
7.3. ИТАЛИЈА	87
7.4. АВСТРАЛИЈА	88
7.5. КИНА	89
7.6. САД	91
7.7. НОРВЕШКА	92
7.8. ШПАНИЈА	93
7.9. ХОЛАНДИЈА	95
7.10. ШВАЈЦАРИЈА	96
7.11. ЈУЖНОАФРИКАНСКА РЕПУБЛИКА (ЈАР)	98
7.12. ТУРЦИЈА	100
7.13. ГРЦИЈА	103
7.14. СРБИЈА	105
7.15. СЛОВЕНИЈА	107
ОСМО ПОГЛАВЈЕ	111
8. РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	111
8.1. ИСКУСТВА ОД РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	112
8.1.1. БЕВЧАНИ	113
8.1.2. КРАТОВО	116
8.1.3. БЕРОВО И МАЛЕШЕВСКИ РЕГИОН	122
8.1.4. ЛАЗАРОПОЛЕ	125
8.1.5. ГАЛИЧНИК	128
8.1.6. РАДОЖДА	129
8.1.7. МАВРОВО	130
8.1.8. СМОЛАРСКИ ВОДОПАД	134
8.2. ЗЕМЈОДЕЛСКИ СТОПАНСТВА-НОСИТЕЛИ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ И РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ	135
8.3. СОСТОЈБА И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВОЈ НА РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	141
8.3.1. ПРИРОДНИ И КУЛТУРНИ РЕСУРСИ ВО РСМАКЕДОНИЈА	141
8.3.2. АКТУЕЛНИ РУРАЛНИ ТУРИСТИЧКИ ПОНУДИ	143
8.3.2.1. Западен и северозападен регион	143
8.3.2.2. Источен регион	153
8.3.2.3. Југозападен регион	159
8.3.2.4. Централен (Вардарски) регион	165
8.3.3. Главни предизвици	167

8.3.4. Перспективи за развој	172
8.4. ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ КОИ ГО РЕГУЛИРААТ РАБОТЕЊЕТО ВО РУРАЛНИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	175
8.4.1. ЗАКОН ЗА ТУРИСТИЧКА ДЕЈНОСТ	175
8.4.2. ЗАКОН ЗА УГОСТИТЕЛСКА ДЕЈНОСТ	178
8.4.3. ЗАКОН ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ	180
8.4.4. ЗАКОН ЗА ЗАШТИТА НА ПРИРОДАТА	181
8.4.5. ЗАКОН ЗА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО	182
8.5. ПОДЗАКОНСКИ АКТИ И ЛОКАЛНИ РЕГУЛАТИВИ	183
8.5.1. Правилник за минимално-техничките услови за угостителски објекти	183
8.5.2. Правилник за категоризација на угостителски објекти	184
8.5.3. Програма за рурален развој (Усогласени со ИПАРД програмата)	184
8.5.3. Локални урбанистички планови и одлуки на општините	186
ЛИТЕРАТУРА	188

